

Kardinal Josip Bozanić, nadbiskup zagrebački
Homilija prigodom 283. zavjetnog hodočašća vjernikâ grada Zagreba
i hodočašća mladih Zagrebačke nadbiskupije u Mariju Bistricu
Marija Bistrica, 14. rujna 2014. godine.
Liturgijska čitanja: Br 21, 4b-9; Fil 2, 6-11; Iv 3, 13-17

Draga subraćo biskupi, prezbiteri i đakoni,
dragi župnici i župni vikari,
dragi redovnici i redovnice, bogoslovi i sjemeništarci,
dragi mladi, dragi hodočasnici, braćo i sestre u Kristu!

1. Današnji blagdan Uzvišenja svetoga križa vezan je uz spomen na 14. rujna 335. godine, kada je u Jeruzalemu mnoštvo hodočasnika slavilo posvetu bazilike uskrsnuća Kristova koju je car Konstantin dao izgraditi ponad Svetoga groba. Na Kalvarijskome je brdu postavio predivan križ kao spomen na Kristovu žrtvu. Od tog je vremena simbol križa redovito korišten u svim crkvenim i društvenim okolnostima kao prepoznatljiv nositelj očitovanja Božje ljubavi u Isusu Kristu, u njegovoj smrti i uskrsnuću.

I danas se križ, bez obzira na moguće iskrivljavanje njegova istinskog značenja, nalazi posvuda gdje je posijano sjeme Evanđelja i gdje su niknuli plodovi kršćanske kulture. Križ ostaje simbolom ljubavi, istine o Bogu i čovjeku, simbolom neprihvatanja nasilja i spremnosti na žrtvu za bližnje.

Snaga se križa ne nalazi u njegovoj izvanjskoj pojavnosti, nego njegova pojavnost govori o ljudima koji žele živjeti kršćanski, koji su kao istinu svoga života prihvatili dar milosti Boga u Isusu Kristu; Boga koji je svemu što postoji dao život, a čovjeka stvorio na svoju sliku te ga pozvao u vječno zajedništvo sa sobom.

Bog, objavljen u Isusu Kristu, ne ostavlja čovjeka u vlasti smrti koja je došla po grijehu, nego ga trajno vraća u život po križu na kojemu je Isus sebe predao Ocu. Imajući križ pred sobom gledamo povijest ljudskih traženja, čežnje za Bogom, ali i povijest udaljavanja od Boga.

2. Prva rečenica naviještene Božje riječi govori o narodu koji je postao nestrpljiv dok je – oslobođen iz egipatskoga ropstva – išao prema zemlji obećanja iskušavan težinom pustinje. Napor koji zahtijeva hod iskustvo je i ovoga hodočašća, osobito blisko onima koji su Majci Božjoj Bistričkoj stigli pješice.

Hodočašće je slika svakoga životnoga puta, isprepletenoga postavljenim ciljevima i početnim oduševljenjem, ali i gubitkom snage što unosi sumnje. Tada nestaju početni razlozi koji su ulijevali sigurnost, a u pitanje se ne dovodi samo put, nego i zacrtani ciljevi. Kao što to vrijedi za život svakog pojedinca, slično je i glede života naroda.

Braćo i sestre, ono što se događalo izabranomu narodu živa je riječ za nas. Dobro je vidjeti čemu nas Gospodin poučava i na što nas poziva. Došli smo u naše Bistričko svetište na hodočašće; osjetili smo ponovno isti poziv koji nam je rekao da danas trebamo biti u zajedništvu vjere, zahvaljivanja i molitve s pouzdanjem oko svoje nebeske Majke.

Ipak, vjerujem da je u životu od svakoga od nas, unutar godine dana, bilo i pitanja upućenih Bogu koja su započinjala riječju *zašto*; pitanja koja se sežu do krajnjih granica našega bića, naših oduševljenja i razočaranja. Ubrzanost življenja i mnoštvo sadržaja lako pomuti početna oduševljenja, tako da se sve čini bez okusa i smisla. Izabrani je narod govorio da nema ni kruha ni vode, dakle najnužnije za život, a ono što je trebalo biti radost slobode nije imalo nikakve ljepote, nego su prigovarali *bijednome jelu koje se ogadilo dušama* njihovim.

U toj slabosti, prigovaranju, malaksalosti duše, postali su laki plijen otrovnica. Njihov je ugriz bio poput goruće rane, bolan i neizlječiv. Postali su bezvoljni, onemoćali, neoprezni, spori; postali su plijen smrti kojoj su se prepustili. Izložen izumiranju narod prepoznaje svoju pogrešku, priznaje svoj grijeh. I Bog odgovara njihovu povratku, dajući im vidljiv znak svoje prisutnosti.

3. Zmija je u starini u mnogim narodima bila dvostruki znak: znak umiranja i znak života; nositeljica otrova, ali i ozdravljenja i obnove, jer je presvlačenje kože predstavljalo sliku pomlađivanja i novoga života. Baš je taj dvojaki znak Gospodin postavio pred svoj narod, da ga trajno može vidjeti; da mu konačni cilj ne postane pretežak i predalek, nego da obnavlja snagu gledajući Božju prisutnost; da vidi onoga koji je jači od bilo kojega otrova i životnoga ugriza.

Nisu ozdravljali snagom svoga pogleda ili nekog predmeta, nego zato što su svoja srca uzdigli Gospodinu. On ih je spasio i ozdravio, kao što piše u Knjizi mudrosti: »Jer tko god je u nj pogledao, ozdravio je, ali ne po onom u što je pogledao, već zbog tebe, Spasitelju sviju!« (*Mudr* 16, 7).

Narod je u svojoj nevolji prepoznao da put bez Boga ne vodi ni u kakvo blagostanje; da pobuna i odbacivanje njegovih zapovijedi može donijeti samo pogibelj. To što se dogodilo izraelskom narodu pomaže nama, kao pojedincima i kao vjerničkoj zajednici, razumjeti značenje Kristova križa i pogleda vjernika u taj znak naše vjere.

4. Evanđelje govori o susretu Isusa i Nikodema. Nikodem je zanimljiva osoba koja u sebi spaja obilježja obrazovanoga i uglednoga čovjeka, možda čak i člana Sinedrija; čovjeka posebno osjetljiva za istinu i pravednost, iskrenoga tražitelja smisla koji propituje vlastite spoznaje i stavove; čovjeka koji dolazi k Isusu, ali se čuva javnosti, kao da nema u sebi dovoljno hrabrosti iznijeti svoje mišljenje. Rekli bismo – neka vrsta intelektualca koji ostaje pomalo na odstojanju, ali ga srce vuče k Isusu.

Današnje evanđelje donosi Isusove riječi kojima je povezo dogadaž iz pustinje i podignutu mjedenu zmiju. To su one riječi koje se brzo usađuju u srce, jer su sažetak Radosne vijesti. Zanimljivo je da je taj sažetak Isus izrekao Nikodemu.

Ono što je tada moglo zbuniti Nikodema, nama je u svjetlu vjere u Kristovo uskrsnuće nova utjeha. Gledati Isusa uzdignuta na križ, imati pogled usmjeren prema ljubavi koju je objavio na Kalvariji znači vjerovati u njega. Raspeti pokazuje koliko nas Bog voli i u što se trebamo ugledati.

Gledajući raspelo postajemo svjesni koliko zla može prouzročiti otrovni ugriz. Može ubiti nedužna. No, u daru života koji nam je darovao Isus nalazi se i protuotrov: nesebična ljubav za sve.

Samo pogled uprt u onoga koga je probola mržnja, koji nije došao osuditi nego spasiti svijet može izliječiti svijet.

Križ je uporišna točka za pogled svakog vjernika koji u njemu vidi srž kršćanskoga življenja. To je znak Božje prisutnosti koja ozdravlja. To je znak koji hrvatski narod rado stavlja u svoju životnu sredinu. Taj znak nikomu tko je otvoren istini ne može biti uvreda niti narušavanje prava. Jer, na križu su završavali najmanji, društvu najnevažniji, da bi po Kristu bili uzdignuti, da nijedan čovjek ne bi bio nevažan. Isus s križa naviješta po Bogu ostvarena čovjeka, a to je onaj tko iz ljubavi, dragovoljno postaje najmanjim, dajući svoj život za druge, čak i za neprijatelje.

5. U ovome svetištu Majke Božje Bistričke nalazimo mnoštvo znakova Božjeg milosrđa. Ovamo rado dolazimo da bismo obnovili, razbistrili svoj pogled prema Kristu. I kada nam se taj pogled čini teškim, a Božja ljubav dalekom, obraćamo se nebeskoj Majci. U svetištu pristupamo k oltaru, imajući pred sobom lik One koja je rodila našega Spasitelja. Njezin je pogled najdublji pogled vjere. Tim nas pogledom hrabri i tješi.

Od bazilike posvećene Marijinom Uznesenju put nas vodi do ovoga kalvarijskoga brda na vrhu kojega se nalazi uzdignut Krist na križu. Do njega se penjemo razmatrajući postaje satkane od pogleda ljudi prema Kristu, od otrovnih i blagoslovnih riječi, od umornih i razočaranih koraka, od sućuti i nemilosrdnih postupaka. Na svakoj toj postaji osjećamo blizinu Majke koja nam govori da se ne umorimo gledati Spasitelja. Uzdignuti križ nije kraj, nego put koji vodi s brda do spomena Uskrsnuća i konačno u ovu udolinu, u naš svakodnevni život u kojem u zajedništvu Crkve živi vjera u uskrsnuće.

Svakog se dana, braćo i sestre, susrećemo s otrovom koji može zatrovati naše živote. Kao temeljni otrov jest sebičnost koja stvara i nagrizava rane u nastojanju posjedovanja materijalnih dobara, u raznim oblicima moći i vladanja te u pokušaju da se ljudska konačnost nadvlada prividom slave.

6. Ovo je Svetište mjesto prepoznavanja hrvatskoga naroda, o čemu svjedoči i ovo zagrebačko hodočašće. Braćo i sestre, u svakidašnjem životu nismo oslobođeni otrovnih ugriza u našem hrvatskom društvu, unošenja malodušnosti, razočaranja, štetnih ponuda, povika protiv Boga...

Ne dopustimo da nas obmanu postupci kao što su: nekažnjavanje prekršaja u korištenju službenih institucija za osobnu ili skupnu korist i druga zla koja se olako prikrivaju i kao posljedicu imaju neprestano širenje pomutnji i gubitak povjerenja. Siju se sumnje koje stvaraju ozračja nesigurnosti. Šire se zablude koje glase: *sve je loše*, da bi se ostavilo poruku: *tu nema pomoći*. Tako se narod gura u stanje malodušnosti i neke bezizlazne situacije da bi se što bolje zamela gotovo nevidljiva diktatura stvarnih interesa, onih skrivenih koji se na račun naroda koriste državnim i društvenim dobrima.

Sve to i narod može odvesti na stranputicu s teškim posljedicama. No, svi smo pozvani da svatko prema odgovornosti koju ima učini ono što je moguće kako bi se promijenilo ovo teško gospodarsko stanje. Prilike ne dopuštaju odgađanja jer u pitanju je opće dobro. A da bi se promicalo opće dobro potrebno je i neprestano obnavljati vlastiti politički i društveni poredak. Potrebni su nam novi ljudi, naše društvo treba više povjerenja dati mladima, osposobljenim članovima društvene zajednice. Stoga nas raduju inicijative hrvatskih građana, posebno vjernika laika, koje se u posljednje vrijeme sve više pojavljuju, jer ne žele ostati indiferentni za potrebe našega društva, posebno običnog čovjeka i onih koji su zakinuti u svojim pravima.

Mi ne gubimo pouzdanje i neprestano se vraćajmo Gospodinu. Ako se nešto učini pogrešno, važno je to prepoznati, priznati i krenuti drugim, ispravnim putem. Ako pak naš hrvatski narod izgubi uporišne točke, zanemari svoje vrijednosti, bit će lak plijen zavodnika ili pak žrtva izgubljenih *vođa*.

7. Naš je narod u raznim povijesnim previranjima znao prepoznati istinu i vratiti se Gospodinu, znao je i šutnjom Križa odgovarati na ponude razaranja i strpljivo podnositi izazove onih koji žele stvarati ozračje nereda kako bi sigurnije vladali. Narod je znao prepoznati tko mu uistinu želi dobro. Na to su upozoravali i istinski pastiri, među kojima je nedvojbeno blaženi Alojzije Stepinac.

Upravo u ovakvoj prigodi zavjetnoga hodočašća grada Zagreba, u jeku Drugoga svjetskog rata, 11. srpnja 1943. godine, u ovom je svetištu nadbiskup Stepinac upozorio na zla raznih idolopoklonstava u našem narodu: od zgrtanja novca i gramzivosti, preko neumjerenih strasti i bludnosti, do pretjeranog veličanja ljudskoga razuma i oholosti.

Draga braćo i sestre, nema obnove naroda bez toga prepoznavanja; nema liječenja bez uočavanja ugriza i otrova koji razara tkivo naroda, nema ozdravljenja bez pogleda uprta u Boga. Žao nam je što se u lutanjima, poigravanjima najvećim vrijednostima naroda snažnije ne čuje glas hrvatskih intelektualaca, ljudi kojima bi prvima trebalo biti stalo do dobra domovine. Teško je reći je li u pitanju popuštanje pred mentalitetom koji se širi u našoj javnosti snagom nadziranih i neslobodnih medija ili pak bojazan da se ne bude izvrnut ruglu; ili je posrijedi puka nebriga, odnosno prihvaćanje prostrtoga stola u zemlji ropstva.

Bilo kako bilo, kada takav glas čujemo iz srca onih koji su pokazali da su spremni žrtvovati se za bližnje i za domovinu, kao što su to poglavito hrvatski branitelji, istinski glas hrabrosti naroda važno je ne prečuti i ne obscijeniti njihove vapaje.

Samo velikodušnost i poniznost preobražavaju, jer su nikhule iz Gospodinova križa. U toj preobrazbi Božjom milošću posebno su nam važni naši najveći prijatelji i zagovornici: Majka Božja, sveci i svetice.

8. Započinjući novu pastoralnu godinu, uz redovita naša nastojanja odlučili smo se u ovo vrijeme na osobit način staviti pod zagovor blaženoga Alojzija, moleći ustrajno njegovu pomoć, i za njegovo proglašenje svetim. Mi, biskupi Zagrebačke crkvene pokrajine odlučili smo ove godine potaknuti vjernike, naše župne zajednice, da krenu na hodočašća u znakovita mjesta za život našega Blaženika: u Krašić, Lepoglavu, ovamo u Mariju Bistricu, a posebno u zagrebačku prvostolnicu koju običavamo zvati *Stepinčevom katedralom*. Vrijeme došašća i korizme prožet ćemo još snažnije tom nakanom te nastojati bolje upoznati lik tog svjedoka istine, zaštitnika progonjenih i promicatelja crkvenoga zajedništva i jedinstva.

Blaženi Alojzije Stepinac ima što reći svakomu vremenu i bio bi grijeh da ga ne ističemo, nego se dopustimo pokolebati onime što se kao neistina širi iz političkih interesa ili je dio grube protucrkvene i protuhrvatske propagande.

Njegov se svetački lik želi potamniti i radi toga da se oslabi polet, oduševljenje i jedinstvo naroda; da se doba komunističkoga totalitarizma pokuša pokazati u ljepšem svjetlu i održati u njegovim novim oblicima. To lako uviđamo, ali isto tako znamo da zabranjivana istina kojoj ljudi posvete svoje živote uvijek zasja još ljepšim sjajem. Dragi mladi, posebno vama povjeravam da iznova otkrivajte veličinu blaženog Alojzija i njegov značaj u život naše Crkve i hrvatskog naroda.

A njegov pogled uprt prema križu za koji je rekao da je za nas »najveća snaga« (*magovor prigodom povratka hrvatskih hodočasnika iz Svete zemlje*, 4. kolovoza 1937. godine) naša je utjeha i vjernička sigurnost. Njemu se utječemo i s njime molimo za našu djecu i mlade koji započinju novu školsku godinu. Molimo za naše obitelji, za dragu nam domovinu Hrvatsku.

9. Današnje hodočašće dio je života ne samo naše Nadbiskupije nego i cijele Crkve. Danas mislimo i molimo za one koji su ovih dana iskušavani stradanjima od poplava. Njih preporučujem vašoj velikodušnosti. Neka svatko od nas učini nešto čime će se sada pomoći toj našoj braći i sestrama u potrebi. Dragi mladi, pouzdavajući se u vašu dosjetljivost stavljam vam na srce te naše bližnje.

S našim papom Franjom i s osjetljivošću naroda koji je nedavno trpio ratno nasilje nad svojom domovinom zazivamo mir i Božju blizinu svima koji trpe u Ukrajini, posebno se utječući zagovoru Blažene Djevice koja je draga vjernicima u Ukrajini. Molimo i za kršćansku braću i sestre koja su iskušavana ratnim stradanjima u Iraku i Siriji, za sve progonjene i zlostavljane na Bliskome Istoku i u Africi. Uništavanje tuđega života, želja da se vlada nad drugima, kao i nametanje nasilja rađa se iz udaljavanja od Stvoritelja i uvreda je Bogu. Narod to prepoznaje, a Bog ne ostaje gluh. Ponekad nemamo ništa drugo osim molitve, ali znamo da od nje i našega srca koje se pouzdaje u Gospodina ništa nije moćnije.

Pozivam danas naše obitelji da zajedno s djecom ovdje u Svetištu mole na mjestima koja su im posebno znakovita. To je predivan način odgajanja, ali i rasta u obiteljskom zajedništvu. U obiteljskim poteškoćama molitva često postaje most za ponovne susrete, za svježinu i novu snagu koja poštuje put poniznosti i uzvišenja.

Braćo i sestre, i ove godine izvršavamo zavjet. I ove su godine zagrebački vjernici i vjernice te mladi naše Nadbiskupije prepoznali radost ovog dana. Ovdje sve govori o čovjekovu povratku Bogu; o priznanju grijeha i o molitvi za oprostjenje, o novom pogledu. A nad svime bdije ruka i pogled Majke Božje Bistričke.

Neka naš zavjet Bog blagoslovi i neka nas prati da imamo snage svjedočiti Kristov križ. I neka Majka Božja Bistrička od svega zla obrani nas i domovinu nam Hrvatsku.

Amen.